

Votació al Congrés de la reforma dels campus

La nova llei d'Universitats blindarà el preu de les matrícules

- *L'Executiu preveu aprovar la LOSU a començaments d'any; demà es vota al Congrés*
- *Garanteix finançament d'un 1% del PIB abans del 2030, però sense calendarització*
- *Subirats: "Prepararà per al futur i incorpora la internacionalització"*

ANA JIMÉNEZ

Ambient d'una aula ahir amb estudiants del campus de la Ciutadella de la Pompeu Fabra

CARINA FARRERAS
 Barcelona

Els reptes de futur són importants: la globalització, el descens demogràfic, la necessitat de la població de formar-se al llarg de la vida... I les universitats no només no tenen les condicions idòniques per respondre a aquestes demandes, sinó que arriben a aquesta situació en un estat de precarització important a causa dels anys de crisi.

"La nova llei tenia l'objectiu d'actualitzar i preparar les universitats per al futur perquè en 20 anys, els que fa que és vigent

l'anterior llei (LOU), la universitat i el país han canviat molt", explica el ministre Joan Subirats a *La Vanguardia*. El 2001 no existia el repte de la tecnologia ni la internacionalització ni tan sols tots els governs autonòmics tenien competències en educació superior, continua. "Per tant, la reforma era necessària".

La nova llei d'universitats (Llei orgànica del Sistema Universitari Espanyol, LOSU) ja és al tram parlamentari final. Dijous es votarà al Congrés dels Diputats i, si tira endavant, com és previsible, passarà al Senat. El pla del Govern espanyol és que s'aprovi definitivament el pri-

mer trimestre de l'any vinent.

El ministre Subirats ha destejat i tornat a teixir un esbarrany heretat del seu antecessor, Manel Castells, fa just un any. No és la llei audaç que molts al sector demanaven, una llei marc amb graus més alts d'autonomia i rendició de comptes, però si alguna cosa té és que ha aconseguit lligar consensos generals. I els rectors -els catalans de campus públics expressen en aquestes pàgines les seves opinions- s'han sentit escoltats.

Aquests darrers valoren especialment l'augment del finançament, que es fixa en un 1% del PIB (la mitjana actual és d'un

0,7%), abans del 2030, l'enlairament cap a una internacionalització més gran, la facilitació del relleu generacional de plantilles consolidant el sistema laboral, així com els avenços en el sistema de governança. A més, els estudiants aprecien que es limitin els preus de les matrícules: no podran pujar en el futur respecte al preu actual. Només podran baixar.

La llei, explica Subirats, està pensada en termes internacionals. "Es facilita la mobilitat de professors i estudiants a l'exterior i d'estrangers als campus nacionals i s'impulsa l'aliança europea entre universitats de

diferents països", explica el ministre. D'aquesta manera, reconeix la possibilitat d'establir títols amb campus estrangers en què ja treballen algunes universitats.

L'arribada de nous estudiants (es preveu homologar titulacions de batxillerat i s'estableixen permisos de residència de dos anys amb la possibilitat d'allargar-los un més) permetrà esmortir la caiguda prevista d'alumnes espanyols a causa del descens de natalitat dels últims anys.

D'altra banda, la necessitat de la població espanyola de rebre formació al llarg de la vida (per a

Joan Guàrdia
 Universitat de Barcelona

“Es reconeixen models de campus diferents”

“El text final respecte a l'original suposa una millora substancial. Encara hi ha detalls al projecte que no s'ajusten bé al sistema català (el pes de funcionaris a la plantilla)”. “La llei apunta propostes assenyades sobre l'articulació de la diversitat de models de campus, però la idea que les agències de qualitat estiguin equiparades ajudarà a facilitar processos”. “Pel que fa a la governança, les universitats haurien de tenir la capacitat de discutir internament mecanismes de solució més flexibles”. “Amb la LOSU i la llei de la ciència, haurem de fer enginyeria creativa per veure quina ens afavoreix. Cal veure cap a on ens porta el tràmit parlamentari”.

Javier Lafuente
 U. Autònoma de Barcelona

“Es flexibilitzen els tipus de contractació”

“La norma preveu la doble carrera acadèmica (cos de funcionaris i personal laboral), com ja tenim actualment a Catalunya, i recull noves figures de contractació, com a professor substitut o professor distingit, però podria haver flexibilitzat encara més la classe de contractes. I, a més a més, manté que la majoria de professors han de ser funcionaris, quan nosaltres preferiríem parlar de personal permanent, no només de funcionari”.

“I, a més, també valorem positivament que els candidats que es presentin a rector puguin ser personal docent laboral o funcionari doctor a temps complet”.

Daniel Crespo
 U. Politècnica de Catalunya

“Una bona estratègia en ciència oberta”

“El millor aspecte de la LOSU és el compromís de finançament. A més, la llei facilitarà la resolució de la majoria de problemes de campus espanyols sense posar en risc els catalans”. “Crec que s'ajudarà als campus a implementar la renovació generacional mantenint la seva competitivitat”. “La llei busca un equilibri entre la necessitat de seguir una estratègia de ciència oberta i la protecció de la propietat intel·lectual i industrial, per afavorir la innovació. Reconeix la innovació i facilita la implicació del personal en la creació de projectes derivats. També dona carta de naturalització als doctores industrials”.

Oriol Amat
 Universitat Pompeu Fabra

“Treballar sense traves amb el sector privat”

“Els països amb les millors universitats del món no posen traves en la col·laboració públicoprivada. La LOSU posa difícil a les universitats públiques col·laborar amb centres adscrits o entitats privades”.

“La llei no hauria de ser tan intervencionista en la política de recursos humans. Les universitats, fent ús de la seva autonomia, haurien de poder decidir tipus de política, contracte i hores de classe”.

“La funció dels consells socials amb prou feines es modifica, quan haurien de tenir un paper més rellevant en la formulació de l'estratègia i el seguiment, i també en la selecció de persones clau, com ara el rector”.

Jaume Puy
 Universitat de Lleida

“Equips de govern amb tothom alineat”

“És un cert que els rectors puguin ser contractats laborals, una cosa important per a Catalunya. Hauria estat desitjable poder estructurar equips de govern que permetessin alinear el rectorat amb centres i departaments”.

“Es redueix a un 20% el professorat associat, que tindrà contracte indefinit. Aquesta mesura pot ajudar a reduir la precarietat, però amb els nivells actuals d'associats (més d'un 50% en campus catalans) serà difícil complir-ho, si no hi ha un increment important del finançament”.

“Hi haurà convenis de reconeixement entre l'Aneca i les agències de qualitat autonòmiques, un avenç de la llei”.

Joaquim Salvi
 Universitat de Girona

“És una llei fiscalitzadora i controladora”

■ “No flexibilitza la programació de la docència: limita l'autonomia de les agències d'avaluació i és el Consell d'Universitats el que decideix l'aprovació de plans d'estudis. No permet graus de 3 anys i no desenvolupa la formació dual”.

■ “Pel que fa a la dedicació del professorat, se centra en docents i investigadors, que són clau, però no regula la transferència de coneixement ni l'emprenedoria. I la figura del professorat continua sent rígida, especialment a la franja postdoctoral”

■ “Com més flexibilitat, més eficiència. Continuem instal·lats en aplicacions de lleis que són massa fiscalitzadores i controladores”

Josep Pallarès
 Universitat Rovira i Virgili

“Una reforma poc reformadora”

■ “Espanya ha perdut una oportunitat de modernitzar el sistema universitari. En altres països europeus s'han aplicat dues estratègies clares. Uns han optat per incrementar els recursos econòmics destinats a investigació i educació superior. Aquest és el cas de França, amb un model més burocràtic, però que fa una aposta econòmica forta. L'altra aproximació és la que exemplifica Portugal, que aposta no per posar recursos, sinó per donar llibertat als campus per desburocratitzar i tenir graus d'autonomia per lluitar. Si hem de competir a escala internacional, estem en condicions desfavorables perquè no s'ha fet ni una cosa ni l'altra”.

treballadors, aturats, jubilats) incrementarà l'activitat als campus. Per això la llei preveu la impartició de cursos i microcrèdits diferents de les tres titulacions clàssiques: grau, màster i doctorat. I obre la possibilitat de cursar formacions a persones sense titulació de batxillerat, però amb acreditada experiència o coneixement en un sector.

Finançament

Per Juan Romo, president de Crue Universidades Españolas, l'augment de la inversió a un 1% del PIB és un gran avenç: “L'augment suposa 3.000 milions d'euros i les universitats necessiten

aquests diners, que ha de ser un finançament sotmès a resultats. Demanem diners per poder fer-ho més bé: atreure i gestionar millor el talent”.

Això permetria recuperar el finançament públic anterior a la crisi econòmica del 2008. No obstant això, aquest objectiu manca, de moment, d'un calendari estipulat. A més, la distribució del finançament queda en mans dels governs autonòmics, amb què l'Administració espanyola no ha negociat.

El personal universitari

Amb tot, juntament amb el finançament, el més important és

el relleu generacional. Els campus viuen entre l'envelliment de plantilles i les condicions precàries dels joves professors. Un 53% de les plantilles es jubilaran els pròxims 10 anys. I la falta de reposició dels últims anys ha provocat una reducció de plantilla d'un 15%. En aquest context, han aparegut els falsos associats, que representen un 60% de titulars i catedràtics.

La llei introdueix en el finançament estructural amb els plans d'estabilització de les plantilles (passar d'interins a fixos). Redueix la temporalitat i obre vies per a l'accés a la carrera acadèmica al professorat ac-

tualment contractat a temps parcial que disposi de l'acreditació corresponent. D'aquesta manera, el professorat a temps parcial que no disposi de l'acreditació podrà ser contractat amb contracte predoctoral. D'una banda, es conserven les característiques del professorat laboral; de l'altra, homologa de facto el professorat d'altres països europeus al professorat nacional.

La nova categoria de contracte laboral, el de professor ajudant doctor, no requerirà acreditació, sinó tan sols un concurs per accedir i disposarà de 6 anys per aconseguir l'acreditació per accedir a un contracte perma-

nent. És treball temporal, però amb dedicació a temps complet. Aquest canvi hauria d'ajudar a millorar la docència en àmbits en què manca de professorat acreditat, en especial els més lligats a professions (medicina, infermeria, veterinària, administració d'empreses...).

Alguns sindicats critiquen la falta de plans concrets de relleu generacional i la possibilitat de mantenir certa endogàmia. Així mateix, els rectors continuen dependent del govern autonòmic per a la reposició del seu personal.

Els canvis permeten establir i escurçar les carreres: en 10 anys poden consolidar la seva plaça (ara són 15 o 20 anys).

Preus de matrícula

La llei estableix que els preus públics de les matricules només podran contenir-se o reduir-se progressivament i que seran les comunitats autònomes les que prenguin aquesta decisió. Quan la LOSU va entrar al Congrés encara mantenia el model anterior que establia la fixació d'un preu màxim sense límit per part de la Conferència General de Política Universitària.

Sistema de governança

Ser catedràtic ja no serà una condició per ser rector. Podrà ser-ho també el professorat permanent doctor a temps complet (la contractació per la via laboral) si disposa d'una alta capacitat investigadora, una acreditada docència, i una experiència de gestió en algun càrrec unipersonal. Seran les universitats les que especificaran els criteris i mèrits específics. Això ha alleujat els campus catalans amb una proporció important de professorat laboral.●